

Sekting u okviru teorije seksualnih skriptova i teorije socijalne razmjene

---

Oršolić, Katarina

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:023965>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-28**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Odsjek za psihologiju

Katarina Oršolić

SEKSTING U OKVIRU TEORIJE SEKSUALNIH SKRIPTOVA I
TEORIJE SOCIJALNE RAZMJENE

ZAVRŠNI RAD

Mentor: izv. prof. dr. sc. Daniela Šincek

Osijek, rujan 2019.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Odsjek za psihologiju

SEKSTING U OKVIRU TEORIJE SEKSUALNIH SKRIPTOVA I TEORIJE
SOCIJALNE RAZMJENE

ZAVRŠNI RAD

Društvene znanosti, polje psihologija, grana socijalna psihologija

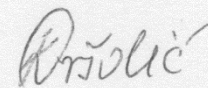
Mentor: izv. prof. dr. sc. Daniela Šincek

Student: Katarina Oršolić

Osijek, rujan 2019.

IZJAVA

Kojom ja, Katarina Oršolić, studentica Filozofskog fakulteta u Osijeku, kao autorica završnog rada s naslovom: Seksting u okviru Teorije seksualnih skriptova i Teorije socijalne razmjene, izjavljujem kako sam s punom odgovornošću samostalno napisala rad. Izjavljujem kako niti jedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da nema prepisanih niti kopiranih dijelova tuđih radova a da nisu označeni kao citati izvornih autora. Također, potpisom dajem odobrenje Filozofskom fakultetu u Osijeku da bez naknade trajno pohrani i javno objavi ovaj završni rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Katarina Oršolić, 0122224970

U Osijeku, 1.09.2019.

SADRŽAJ

1.UVOD	1
2. SEXTING.....	1
2.1. <i>Sextig i seksualnost</i>	2
2.2. <i>Učestalost</i>	3
2.3. <i>Sexting kao devijantno ponašanje i rizici</i>	4
3.TEORIJA SEKSUALNIH SKRIPTOVA	5
4.TEORIJA SOCIJALNE RAZMJENE.....	9
5.SEXTING U OKVIRU TEORIJE SEKSUALNIH SKRIPTA I TERIJE SOCIJALNE RAZMJENE	13
6.ZAKLJUČAK.....	19
LITERATURA.....	22

SEKSTING U OKVIRU TEORIJE SEKSUALNIH SKRIPTOVA I TEORIJE SOCIJALNE RAZMJENE

SAŽETAK

Sve veća dostupnost tehnoloških proizvoda utječe na društveni život. S razvojem tehnologije razvio se i seksting (slanje poruka eksplicitnog seksualnog sadržaja putem elektronskih uređaja). Sve sfere kulture zapadnog društva su u posljednjem desetljeću postale zasićene seksualnim sadržajima. To je glavni izvor zabrinutosti brojnih znanstvenika koji smatraju da ta pojava može biti platforma za činjenje raznih rizičnih ponašanja. Seksting se usko veže uz pojam seksualnosti. Prema teoriji seksualnih skripti seksualno ponašanje se ubraja u društvene procese te se promatra kao "skriptirano" (vođeno prema nacrtima za odgovarajuća ponašanja u danom kontekstu). Rodno specifične seksualne skripte vidljive su i u sekstingu, odnosno, od muškaraca se očekuje da budu "grabežljivci", dok se od žena očekuje da postavljaju granice. Teorija socijalne razmjene sugerira kako se društvene interakcije između pojedinaca javljaju kroz razmjenu nagrada i troškova i na taj način pruža objašnjenje u razumijevanju sekstanja.

Ključne riječi: informacijsko – komunikacijska tehnologija, teorija socijalne razmjene, seksting, teorija seksualnih skripti

SEXTING IN CONTEXT OF THE THEORY OF SEXUAL SCRIPTS AND THEORY OF SOCIAL EXCHANGE

ABSTRACT

The increasing availability of technological products is affecting social life. Sexting (sending explicit sexual content via electronic devices) has evolved with the development of technology. All spheres of Western society's culture have become saturated with sexual content in the last decade. This is a major source of concern for many scientists who believe that this phenomenon can be a platform for various risky behaviors. Sexting is closely related to the concept of sexuality. According to the theory of sexual scripts, sexual behavior is counted in social processes and viewed as 'scripted' (guided by blueprints for appropriate behaviors in a given context). Gender-specific sex scripts are also seen in sexting, that is, men are expected to be 'predators', while women are expected to set boundaries. Social exchange theory suggests that social interactions between individuals occur through the exchange of rewards and costs, and thus provide an explanation in understanding sexting.

Keywords: information – communication technology, social exchange theory, sexting, theory of sexual skripts

1. UVOD

Društveni život je sve više pod utjecajem tehnoloških proizvoda, a s većom dostupnošću uređaja koji imaju pristup slanju poruka i internetu došlo je do razvoja rizičnih obrazaca ponašanja. Jedan od (rizičnih) obrazaca ponašanja koji se pojavio razvojem tehnologije je seksting.

U samome uvodu ovog rada definirat će se navedena pojava sekstinga. Potom slijedi pregled teorije seksualnih skripta (općenito), u nastavku će biti opisana teorija socijalne razmjene te će se na kraju definirati primjena teorije seksualnih skripta i teorije socijalne razmjene na sam seksting.

2. SEKSTING

Pojam seksting nastao je kombiniranjem dviju riječi iz engleskog jezika: „*sex*“ i „*texting*“ (Albury, Crawford, Byron, i Mathews, 2013). U samome početku odnosio se isključivo na slanje seksualiziranih tekstualnih poruka mobitelom, no, s napretkom tehnologije to se u potpunosti promijenilo i seksting se širi na slanje fotografija pa i kratkih videosnimki (Döring, 2014).

Postoje četiri oblika seksting (Hudson, 2011):

1. rizični seksting
2. konsenzualni seksting
3. sextbullying
4. ilegalni seksting

Većina objavljenih vijesti koje se tiču sekstinga usredotočile su se na rizičnije oblike sekstinga koji sežu od sextbullying do dječje pornografije. U sextbullying spada prisila i iskorištavanje drugih osoba, a nije neuobičajeno i slanje i prosljeđivanje seksualno eksplicitnih sadržaja osobe drugim osobama bez njihovog znanja. Ilegalni seksting uključuje posjedovanje seksualno eksplicitnih sadržaja maloljetnika, promicanje i traženje seksualno eksplicitnih sadržaja maloljetnika ili primanje seksualno eksplicitnih sadržaja od maloljetnika (Greenberg, 2011). Rizični seksting se odnosi na situacije u kojima seksting nije sextbullying ili ilegalan, ali još uvijek ima negativne posljedice, kao što su gubitak posla, razvod, viktimizacija ili “seksualno iznuđivanje, cyberstalking ili poniženje (Brown, Keller, i Stern, 2009). Konsenzualni seksting predstavlja suprotnost od ucjenjivanja nekoga kako bi dobili

seksualne fotografije, kao i od čina uzimanja ili prosljeđivanja fotografija bez pristanka osobe. Konsenzualni seksting je dogovoreni seksting u kojem obje strane žele sudjelovati bez pritiska (Hudson, 2011). Mogu se uočiti dva pristupa ispitivanju ovog fenomena- seksting kao normalan oblik seksualnog izražavanja (kao dio intime u romantičnim vezama) te drugi koji seksting proučava kao devijantno ponašanje (Döring, 2014).

2.1. Seksting i seksualnost

Seksting se veže usko uz pojam seksualnosti. Seksualnost je emocionalna i biološka potreba koja se može pronaći kod gotovo svih ljudi te je važna komponenta romantičnih veza jer ima utjecaj na način na koji parovi gledaju svoju vezu i seksualno zadovoljstvo. Aspekti seksualnosti poput učestalosti, kvantitete i kvalitete su važni pokazatelji seksualnog zadovoljstva te zadovoljstva vezom (Gibson, 2016).

Otvorena komunikacija s partnerom je nužna kako bi se u potpunosti uživalo u blagodatima seksualne veze. Iako se većina komunikacije događa izravno, komunikacija putem tehnologije, posebno društvenih mreža je širokoprihvaćena te u nekim slučajevima i preferirana među tinejdžerima i mladim odraslim osobama. U istraživanju provedenom 2011. godine, Drouin i sur. (2013) izvijestili su da se slanje seksualno eksplicitnih fotografija i videozapisa među mladima u dobi od 18 do 26 godina uglavnom odvijalo putem tekstualnih poruka. Iste nalaze su dobili i Lenhart, Campbell, i Purdell, (2010) istraživanjem u kojem je 54% tinejdžera je izjavilo da svakodnevno šalju poruke svojim prijateljima, dok 38% zove svoje prijatelje ili 33% razgovaraju licem u lice. Zbog veće dostupnosti uređaja koji imaju mogućnost slanja poruka, više nije potrebno raspravljati o seksualnim fantazijama verbalno. Jedna od aplikacija koja je privukla pažnju medija zbog korištenja za sudjelovanje u sekstingu od strane tinejdžera je Snapchat, aplikacija za dijeljenje digitalnih tekstualnih poruka, fotografija i videozapisa koja je objavljena u rujnu 2011. godine (Van Ouytsel, Van Gool, Walrave, Ponnet i Peeters, 2017). Fotografije i videozapisi koji se šalju preko Snapchata ostaju vidljivi samo 1-10 sekundi, nakon čega nestaju. Tehnologija mladima daje osjećaj kontrole u društvenoj interakciji, omogućuje komunikaciju s više ljudi, daje mogućnost ostaviti praznine u razgovoru te omogućuje skrivanje istine uz davanje više kontrole nad emocionalnim aspektima interakcije.

Stavovi o sekstingu pokazuju rastući diskurs normalnosti koji tumači sporazumni seksting kao normalan suvremeni oblik seksualnog izražavanja i intimne komunikacije u romantičnim i seksualnim odnosima, zaključak je koji je dobio Döring (2014) proučavajući članke o

sekstingu; 17/50 (34%) članaka pristupa sekstingu kao normalnom ponašanju. U doba interneta i mobilnih uređaja, intimna komunikacija, kao sastavni dio izgradnje i održavanja romantičnih i seksualnih odnosa, odvija se putem različitih mogućnosti, uključujući komunikaciju licem u lice, e-poštu, telefonske pozive, tekstualne poruke i foto-poruke. Seksting je popularan kako među adolescentima, tako i među odraslima. Seksting u adolescenciji se uglavnom objašnjavao impulzivnošću i vršnjačkim pritiskom koji je u to vrijeme posebno izražen. S druge strane jedan od pokazatelja normalnosti sekstinga je njegova popularnost među odraslim osobama za koje se smatra da su prebrodili sve izazove adolescentskog razvoja..

Seksting se promatra kao izražavanje seksualne želje i naklonosti, zaigranosti, zadovoljstva, kao i povjerenja (Hasinoff, 2013). Istraživanja su pokazala da adolescenti i mladi odrasli najčešće sekstajuu romantičnim vezama (Strassberg, Rullo i Mackaronis 2014). U tom kontekstu seksting se koristi za koketiranje s partnerom ili kako bi održao seksualni interes drugog partnera u romantičnim vezama . Seksting također može biti alternativni način izražavanja seksualnog interesa ili zamjena za seksualnu aktivnost za mlade ljude čija vjerska uvjerenja zabranjuje spolni kontakt prije braka (Lippman i Campbell 2014). Odrasli i adolescenti razmjenjuju erotske fotografije pažljivo i diskretno, a njihov odnos se temelji na povjerenju koje je n jedno od najvažnijih obilježja njihovih romantičnih odnosa (Gala i Kapadia, 2013). Zapravo, seksting između intimnih parova se dramatično povećao, od 31% 2008. do 67% u posljednjih pet godina (Gibson, 2016).

2.2. Učestalost

Velik broj istraživanja sekstinga usmjeren je na utvrđivanje njegove učestalosti. Rezultati su prilično nekonzistentni od istraživanja do istraživanja, a razlog tome jednim dijelom je u načinu na koji se definira seksting (Drouin, Vogel, Surbey i Stills, 2013).

Istraživanja su provedena uglavnom na populaciji adolescenata i studenata, a u istraživanjima je utvrđeno kako upuštanje u seksting postaje učestalije s porastom dobi (Lenhart, 2009). Nacionalno reprezentativno istraživanje sekstinga otkrilo je da je 19% tinejdžera u SAD-u (u dobi od 13-19 godina) poslalo голу ili polu-goli fotografije ili videozapise sebe nekome putem elektroničkih sredstava, a 31% tinejdžera je primilo takvu poruku (Nacionalna kampanja za sprječavanje tinejdžera i neplanirane trudnoće, 2008). Druga anketa, u kojoj je prevladavala starija populacija u dobi od 14-24 godine, pokazala je kako 10% sudionika je poslalo svoju fotografiju, a 18% je primio eksplicitnu fotografiju od pošiljatelja (MTV-Associated Press,

2009). Prema dobivenim rezultatima istraživanja Hudsona, Fertoa i Ogletreea (2014) 80,9% adolescentske populacije je prakticiralo seksting.

2.3. Seksting kao devijantno ponašanje i rizici

Mali broj istraživanja usmjerio je pažnju sa tema koje se tiču učestalosti sekstinga na proučavanje rizičnih čimbenika sekstinga. Debate oko negativnih aspekata sekstinga usredotočene su na zakonske probleme i potencijalni psihološki utjecaj sekstinga na mlade odrasle osobe i adolescente. Glavni rizici sekstinga za adolescente koji su obuhvaćeni literaturom su neželjeno širenje privatnih sekstova koje dovodi do nasilja od strane vršnjaka ako privatni sekst postane javan (Ahern i Mechling, 2013). Stručnjaci za mentalno zdravlje brinu se oko potencijalnih psiholoških rizika koji se povezuju sa slanjem i primanjem seksualno eksplicitnog materijala, osobito samoubojstvo i depresija. Depresivne osobe koje se upuštaju u seksting mogu gledati na njega kao sredstvo za dizanje samopouzdanja. Diskurs normalnosti ukazuje da seksting nije dosljedno povezan s rizičnim ponašanjem ili problemima mentalnog zdravlja i otkrivaju postojanje pozitivne korelacije između sekstinga i seksualnog zadovoljstva (npr. Ferguson, 2011).

Sekstanje može rezultirati nepovoljnim ishodima za one koji su uključeni, a moguće posljedice su sramota, problemi mentalnog zdravlja i pravne posljedice ako su fotografije maloljetnih osoba u pitanju. U Kanadi, dijeljenje fotografija seksualnog sadržaja smatra se oblikom distribucije pornografije koja je za punoljetne osobe legalna aktivnost (ako su obje strane dale pristanak za slanje i primanje seksualno sugestivnog materijala), ali ne i za maloljetnike (Gibson, 2016).

Postoje i istraživanja koja se bave rizicima koji se javljaju čak i ako se seksualno eksplicitni materijal ne eksponira javno, a ona se tiču rizičnog seksualnog ponašanja. Seksualno rizična ponašanja usko su vezana uz seksting. Karakteristike osoba koje sekstaju su da one ranije stupaju u seksualne odnose, ne koriste zaštite što ih čini podložnijim riziku neželjene trudnoće kao i spolno prenosivim bolestima (Benotsch, Snipes, Martin i Bull, 2013), imaju veći broj seksualnih partnera (Ybara i Mitchell, 2014). Uz to, osobe se češće prepuštaju seksualnim odnosima nakon konzumacije alkohola i droga.

Seksting se objašnjava u kontekstu loše prosudbe kod ljudi, a kod adolescenata se pripisuje i impulzivnosti. Sekstanje se promatra kao manifestacija ili moderator problematičnog i neprikladnog spolnog ponašanja. U području digitalnih komunikacija (slanje poruka, online

razgovori i seksting) adolescenti istražuju svoje seksualne želje, identitete. Uključenost adolescenata u rizično i devijantno seksting ponašanje uglavnom se objašnjava a) vršnjačkim pritiskom, b) nepromišljenošću i c) visokorizičnim osobinama ličnosti. Mlade osobe treba educirati o mogućim ishodima i posljedicama kako bi se znali nositi s pritiskom vršnjaka i okoline (Döring, 2014).

3. TEORIJA SEKSUALNIH SKRIPTOVA

Seksualno ponašanje je veoma složena pojava koju je teško definirati. Bitnu ulogu u ponašanju pojedinca ima interakcija društva koje nameće određene društvene norme. Ponašanje koje je izvan prihvaćenih pravila društvo osuđuje i smatra devijantnim.

U teoriji seksualnih skripta, koju su razvili Gagnon i Simon, pod društvene procese se ubraja seksualnost i seksualno ponašanje. U takvom okviru, seksualno ponašanje osobe se promatra kao „skriptirano“, vođeno ili informirano prema nacrtima za odgovarajuće ponašanje u danom kontekstu. Dakle, seksualne skripte predstavljaju norme koje se mogu definirati kao opće znanje pojedinca o tipičnim elementima seksualne interakcije, uključujući očekivanja o ponašanju partnera i normativna uvjerenja o prikladnosti specifičnih aktivnosti ponašanja (Symons, Ponnet, Walrave i Heirman, 2018).

Seksualni skriptiranje se odvija u tri dimenzije, a to su sljedeće (Symons, Ponnet, Walrave i Heirman, 2018):

1. Prva dimenzija je kulturalni scenariji u što spadaju zajednička kulturna shvaćanja i njihovo predstavljanje u medijima.
2. Druga dimenzija, interpersonalno pisanje, uključuje dnevne interakcije i pregovore s drugim ljudima, uključujući i seksualnog partnera, u kojim se raspravlja o seksualnosti i seksualnom ponašanju.
3. Treća dimenzija je unutar-individualno skriptiranje, pri čemu pojedinac interpretira materijal iz kulturnih scenarija i međuljudskih iskustava.

Svaka razina recipročno utječe na druge, a skripte na sve tri razine važne su odrednice seksualnih uvjerenja i ponašanja pojedinaca. Slično scenarijima koje glumci koriste kako bi vodili svoje ponašanje, socijalne skripte poučavaju članove društva o odgovarajućem ponašanju i značenju koje se pridaju određenim ponašanjima (Masters, Casey, Wells i Morrison, 2013). Teorija počiva na pretpostavci da ljudi prate internalizirane skripte kada konstruiraju značenje iz ponašanja, odgovora i emocija. Socijalne skripte mogu se smatrati i

socijalnim čimbenicima, propisujući ono što se smatra kulturom normativnim, ali na njih se može gledati kao na intrapsihičke karte koje pružaju ljudima upute kako da se osjećaju, misle i ponašaju u određenim situacijama (Masters, Casey, Wells i Morrison, 2013). Ove društvene skripte prenose se kroz primjere koje su pokazali članovi kulture koji su već usvojili su scenarije, kao i prikaze medija kako se ljudi ponašaju i reagiraju u određenim situacijama. Isto tako, sama struktura društva pridonose formiranju skripti u slučaju bračnih zavjeta i zakona protiv određenih seksualnih ponašanja (Wiederman, 2005).

Što se tiče potencijalno seksualnih situacija, skripte daju značenje i smjer za reagiranje na seksualne znakove. Budući da muškarci i žene pokazuju određene razlike u seksualnosti, ta dva spola slijede odvojene, ali preklapajuće (i često komplementarne) skripte. Skripte pomažu odgovoriti na pitanje što određena ponašanja znače, a u seksualnom pogledu pružaju smjernice pojedincu o tome kako bi se trebao ponašati i osjećati, kao i ono što bi trebao očekivati od partnera. Sve dok obje osobe u seksualnom paru slijede komplementarne skripte, tjeskoba bi trebala biti relativno niska jer partneri znaju što mogu očekivati jedno od drugog. Svaki pojedinac konstruira svoje vlastite seksualne skripte na temelju osobnog iskustva i socijalnog učenja (Wiederman, 2005). Dakle, iako postoje neki zajednički elementi koje dijele većina članova određene kulture, seksualne skripte još uvijek se razlikuju u različitim stupnjevima među pojedincima. Također, svaka velika kultura sastoji se od brojnih subkultura, od kojih svaka može na različite načine utjecati na seksualne skripte članova. Ljudi se u ranoj vezi većinom oslanjaju na zajedničke elemente društvenih skripti dok ne utvrde kako se njegova ili njezina seksualna skripta preklapaju i kako se razlikuju. U zapadnim kulturama, skripte za seksualnu aktivnost su izrazito različite za muškarce i žene (Symons, Ponnet, Walrave i Heirman, 2018).

Seksualne skripte su rodno specifične, što implicira da se ponašanje koje se očekuje od muškarca razlikuje od onoga što se očekuje od žene. Seksualne skripte na razini kulture doprinose stvaranju glavnih normi za rodno ponašanje u heteroseksualnim odnosima (Dworkin i O'Sullivan, 2005). Tradicionalna kulturna seksualna skripta rodno je određena i propisuje specifične, često suprotne položaje za muškarce i žene (Symons, Ponnet, Walrave i Heirman, 2018). Tipična značajka tradicionalnih seksualnih skripti je ta da su muškarci usredotočeni na seksualno zadovoljstvo i da će inicirati seksualnu aktivnost, dok žene su više usredotočene na emocionalne odnose i kontroliraju svoju seksualnost (Symons, Ponnet, Walrave i Heirman, 2018).

Muške rodne uloge diktiraju istraživanje, neovisnost i asertivnost, što predstavlja pozornicu za skup seksualnih skripti usredotočenih na tijelo; ženske rodne uloge više se temelje na idealima ograničenja ponašanja i osobne kontrole. Tu je i činjenica da žene mogu zatrudnjeti, dok muškarci ne mogu. U tom svjetlu postaje razumljivo da roditelji često imaju drugačiji set seksualnih zabrinutosti i standarda u odnosu na kćeri u odnosu na sinove. Doista, istraživanja su pokazala da kćeri dobivaju više roditeljske komunikacije o seksu nego sinovi, od kojih se većina usredotočuje na upozorenja o riziku i opasnosti (Wiederman, 2005).

Prilikom odlaska na fakultet, vjenčanja i slično, ljudi stječu veću razinu privatnosti od obitelji, što muški spol često tumači kao veću mogućnosti za seksualnu aktivnost, s obzirom da je glavna prepreka prevladana. Žene koje imaju takvo stajalište riskiraju da budu označene kao devijantne. Uloga žene je da ograniči spolnu interakciju, za dobro oba sudionika, tako da se muškarac može usredotočiti na nadmudrivanje ženine obrane u mjeri potrebnoj za postizanje seksualne aktivnosti. Pojava da standardi žena obično predstavljaju barijeru koju svaki muškarac mora prevladati, dobro se uklapa u konkurentske aspekte muških rodni uloga usmjerenih na postignuća (Wiederman, 2005). Muževnost zahtijeva proaktivnost i sposobnost nadmašivanja protivnika, a u mnogim slučajevima, razlike u spolnim ulogama muškaraca i žena postavljaju dinamiku polarnih ekstrema; što muškarac više traži spolni odnos, to žena više mora biti defanzivna.

Muškarci su opisani kao spol koji češće iniciraju spolni odnos, prožeti su snažnim "seksualnim nagonima" i seksualno su vještiji. Njihove skripte se percipiraju kao nepoželjne u tradicionalnim seksualnim skriptama. Žensko mjesto u tradicionalnim seksualnim skriptama je prikazano kao spol koji ima slabiji seksualni nagon, te spol koji je cijenjen ako je manje seksualno iskusan. Žene žele predanost, monogamiju i naglasak stavljaju na emocionalnu intimnost. Ove spolne razlike mogu biti odraz veće moći i statusa muškaraca u odnosu na žene i odražavaju općenitiji stereotip da muškarci trebaju biti odlučni, a žene pasivne (Jewell i Brown, 2013).

Seksualna aktivnost muškarca s novom partnericom vjerojatno će povećati samopoštovanje muškarca, s druge strane, za ženska seksualna aktivnost s novim partnerom ne povećava automatski samopouzdanje. Budući da se smatra da su muškarci spremni sudjelovati u seksualnoj aktivnosti i uz malo emocionalne investicije, pronalaženje novog muškog seksualnog partnera nije veliko postignuće za žensku osobu. Imati mnogo seksualnih partnera

predstavlja postignuće za muškarce, a za žene, mnogi seksualni partneri predstavljaju namjerno odstupanje od tradicionalne ženske seksualne skripte ili nedostatak uspjeha u tom scenariju, i upravo te muško-ženske razlike objašnjavaju zašto je vjerojatnije da će muškarci prilikom upita o broju različitih seksualnih partnera možda "zaokružiti" broj, dok će žene pažljivo izbrojati (Baumeister i Tice, 2001).

Tradicionalne seksualne skripte poučavane su u odnosu na seksualnu inicijaciju, nezaštićeni spolni odnos, korištenje zaštite (kondomi, kontracepcija), monogamiju, seksualnu prisilu i nasilje u vezi s intimnim partnerom (Dworkin i O'Sullivan, 2005). Istraživanja su pokazala kako žene koje se vode tradicionalnim skriptama, negativno gledaju na spolni odnos bez zaštite od prenosivih bolesti i trudnoće, a tradicionalne muške skripte povezane su sa nasilnim ponašanjem u intimnim odnosima. Niz istraživanja je pokazao kako je tradicionalna seksualna skripta, osobito ona koja podupire mušku seksualnu prinudu, široko rasprostranjena među ženama i muškarcima na fakultetima. Međutim, mnogi mladi ljudi su prakticirali samo neke elemente scenarija, kao što su muška seksualna inicijacija, ali ne i prisila.

Novije istraživanja pokazuju odmak od prevladavajućih normi i želju muškaraca i žena da usvoje alternativne poglede i prakse (Dworkin i O'Sullivan, 2005). Mladi u Ujedinjenom Kraljevstvu, opisujući svoje heteroseksualne odnose, uključivali su i tradicionalne i alternativne rodne skripte;, no prema Maxwellu (2007) veća je vjerojatnost da će prakticirati tradicionalne. Kada su Dworkin i O'Sullivan proučavali skripte mladića za seksualnu inicijaciju, pronašli su kako su muškarci pokazivali želju za uravnoteženim skriptom u pogledu dominacije, u manjoj mjeri i skriptom u kojoj dominiraju žene u odnosu. Mješoviti rezultati ukazuju kako skripte na inter- i intrapersonalnim razinama pokazuju inovacije, odnosno, upućuju na to kako poznavanje društveno podijeljenog scenarija ne znači automatski i odobravanje kao ni uključivanje u dio vlastitog repertoara ponašanja.

Važno je naglasiti kako i na seksting utječu dvostruki standardi povezani sa seksualnim skriptama. Društvene posljedice neovlaštene distribucije seksting fotografija razlikuju se između dječaka i djevojčica. U prethodnim istraživanjima utvrđeno je da sudjelovanje u sekstingu gotovo da nema štetnih društvenih posljedica za dječake, a često ima pozitivan utjecaj na njihov status kod vršnjaka (Lippman i Campbell 2014). Seksualni dvostruki standardi su osnova za ozbiljniji gubitak reputacije za djevojčice u usporedbi s dječacima čiji je angažman u sekstingu izložen (Lippman i Campbell, 2014). Iako djevojke nisu manje

uključene u sekstanje, okolina može smatrati manje vjerojatnim da će one poslati seksualno sugestivnu fotografiju i iz tog razloga je ženski spol više motiviran da podrže sliku o sebi u kojoj se ne bi uključile u seksting kako bi spriječile negativne prosudbe kojima su podložne (Lippman i Campbell, 2014). I muški i ženski spol percipira posljedice sekstinga kao ozbiljnije za žene nego muškarce, taj dvostruki standard podrazumijeva da se žene nalaze rastrgane između zahtjeva okoline (skripte o ponašanju), s jedne strane, i doživljavanja svoje seksualnosti i pregovaranja zahtjeva mladića, s druge strane (Davidson, 2015).

4. TEORIJA SOCIJALNE RAZMJENE

Od malena ljude uče odmjeriti prednosti i nedostatke, ista načela se primjenjuju kako u materijalnom svijetu tako i u interakciji osoba-osoba kako bi bolje razumjeli dinamiku odnosa. Teorija socijalne razmjene izvedena je iz teorije socijalnog učenja, a temelji se na pretpostavci da ljudi imaju slobodu izbora da se uključe u interakcije koje pružaju nagrade i / ili izazivaju troškove. Smatra se da će pojedinac pokušati maksimizirati nagrade koje prima i minimizirati troškove u procesu razmjene, ali će se uključiti u proces razmjene (uzajamnost) zbog osjećaja obveze da vrati nagrade kada ih dobije od drugih. Teorija društvene razmjene promatra interakcije između pojedinaca kao razmjenu dobara i usluga koje se provode u potrazi za pojedinačnim ciljevima (Gibson, 2016).

Teorija razmjene bila je jedna od glavnih teorijskih perspektiva u području socijalne psihologije od ranih radova Homans (1961), Blaua (1964) i Emersona (1962) (prema Cook, Cheshire, Rice i Nakagawa, 2013). Razmjene su sveprisutne u društvenom životu. Homans, koji je djelovao 1960ih, stavio je dominantan naglasak na individualno ponašanje aktera u interakciji jednih s drugima. Društvena razmjena je promatrana kao razmjena aktivnosti, materijalnih ili nematerijalnih, i više ili manje nagrađivanih ili skupih, između barem dvije osobe (Cook, Cheshire, Rice i Nakagawa, 2013). Homans je objasnio društveno ponašanje i oblike društvene organizacije nastale socijalnom interakcijom pokazujući kako ponašanje A potkrepljuje ponašanje B, te kako ponašanje B pojačava ponašanje A prilikom uzvraćanja. To je bio eksplicitni temelj za kontinuiranu socijalnu interakciju objašnjenu na "subinstitucionalnoj" razini. Odnosi su mogli biti prekinuti na temelju neuspjelog potkrepljenja. Homansovi prijedlozi su dali okvir za proučavanje društvenog ponašanja u smislu nagrada i kazni. Ponašanje koje generira pozitivne posljedice će se vjerojatno ponoviti (zakon efekta); ponašanje koje je bilo nagrađeno u prošlosti u takvim prilikama, provodit će se u sličnim situacijama; što je rezultat nekog ponašanje vrijedniji za osobu, to je veća šansa da

će se djelovanje izvršiti; ljudi će postati ljuti i agresivni kada ne dobiju ono što očekuju (emocionalna komponenta) (Cook, Cheshire, Rice i Nakagawa, 2013). Emerson je 1972 je razvio psihološku osnovu za razmjenu na temelju tih istih načelapotkrepljivanja Blau, koji je djelovao otprilike u isto vrijeme, ali je imao izrazito utilitarniji pogled na ponašanje (Molm, Takahashi i Peterson, 2000). Ključna razlika između ove dvije široke perspektive (Homansa i Blaua), je da li pojedinac gleda u budućnosti ili gleda u prošlost prilikom donošenja odluke šta dalje. Utilitarizam općenito gleda unaprijed, Blau naglašava činjenicu da je vjerojatnije da će društvena razmjena resursa uključenih u razmjenu ostati barem na početku neodređena, vodi se načelom da ako jedna osoba učini drugu uslugu, iako postoji opće očekivanje nekog budućeg uzvraćanja, njegova točna priroda definitivno nije unaprijed određena (Cook, Cheshire, Rice i Nakagawa, 2013). Ova teorijska orijentacija temelji se na ranijim filozofskim i psihološkim orijentacijama koje proizlaze iz utilitarizma s jedne strane i biheviorizma s druge strane, a ostaci su vidljivi u teorijama razmjena koje su danas aktualne.

Jedna od osnovnih odrednica teorije socijalne razmjene je da se odnosi vremenom razvijaju u pouzdane, odane i uzajamne obveze, a pravila i norme razmjene su "smjernice" procesa razmjene. Uzajamnost je najpoznatije pravilo razmjene. Razlikuju se tri različite vrste uzajamnosti: (a) uzajamnost kao transakcijski obrazac međuovisnih razmjena, (b) uzajamnost kao narodno uvjerenje i (c) uzajamnost kao moralna norma (Cropanzano i Mitchell, 2005).

Teorija socijalne razmjene se temelji na raznim pravilima razmjene, koja ovise o stavu i karakteru pojedinca. Pojedinac može zauzeti najmanje tri položaja u odnosu na drugu osobu: (a) neovisnost (ishodi se u cijelosti temelje na nečijim samostalnim odlukama), (b) ovisnost (ishodi jedne osobe su u potpunosti utemeljeni na ponašanju i odlukama druge osobe) (c) međuovisnosti (ishodi se temelje na kombinaciji ponašanja osoba) (Cropanzano i Mitchell, 2005). Socijalna razmjena zahtijeva dvosmjernu transakciju - nešto se mora dati i nešto se vraća, iz tog razloga se međuovisnost smatra glavnom karakteristikom društvene razmjene. Recipročna međuovisnost naglašava kontingentne međuljudske transakcije, pri čemu djelovanje jednog pojedinca vodi do odgovora drugog. "Uzajamna razmjena" se shvaća kao ona koja ne uključuje eksplicitno pregovaranje (Molm, Takahashi i Peterson, 2000). Umjesto toga, djelovanje jedne strane ovisi o ponašanju druge strane što potiče suradnju i smanjuje rizik. Proces počinje kada barem jedan sudionik napravi "potez", a ako drugi uzvraća, započinju novi krugovi razmjene. Uzajamnost kao "narodno uvjerenje" uključuje kulturno očekivanje da ljudi dobiju ono što zaslužuju. Istraživanja su pokazala kako postoji alternativa

u traženju osvete - "karma". Ispitanici se navodili da su odlučili ne tražiti osvetu jer su vjerovali da će počinitelji na kraju "dobiti ono što su izazvali" što smanjuje vjerojatnost destruktivnog ponašanja. Uzajamnost se također smatra kulturnim normom, standardom koji opisuje kako se treba ponašati. Norma reciprociteta je univerzalno načelo, no to ne znači da svi pojedinci cijene istu razinu reciprociteta, postoje snažni dokazi koji podupiru postojanje kulturnih i individualnih razlika. Oni koji su visoko orijentirani u stupnju koju važnosti daju uzajamnosti pažljivo prate kako se odvija razmjena, brojeći bodove (vođenje bodova) (Cropanzano i Mitchell, 2005).

Klasični teoretičari razmjene razlikuju dva oblika razmjene: dogovorene i recipročne ili uzajamne. Uzajamna razmjena stvara snažnije povjerenje od dogovorene razmjene, a temelji se na međusobnoj pouzdanosti partnera. Uzajamna ovisnost u odnosima razmjene može biti izravna (A daje vrijednost B, a B uzvraća A) ili neizravna (primatelj davanja ne vraća korist izravno davatelju, već drugom akteru u društvenom krugu (Molm, Takahashi i Peterson, 2000).

Društvene interakcije između partnera zahtijevaju dvosmjernu uzajamnost koja utječe na njihova ponašanje (Gibson, 2016). Uzajamnost se javlja kroz ravnotežu primljenih nagrada, užitka i zadovoljstva (novac, seksualno zadovoljstvo, željene materijalne stvari) i troškova, napora koji se očituju kroz novac, vrijeme ili energiju koji se daju tijekom odnosa (Gibson, 2016). Nagrade i rizici mogu biti opipljivi (osjetljivi na dodir, fizički prisutni) ili utjecati na osjećaje misli i osjećaje. Odnosi se razvijaju razmjenom nagrada i troškova, a ta razmjena resursa stvara međuovisnost između pojedinaca. Identificirano je sedam klasa resursa: ljubav, status, novac, materijalna dobra, usluge, informacije i spol (Gibson, 2016). Razmijenjeni resursi ne moraju biti iz iste klase, no, poteškoće se mogu javiti kada se razmjenjuju različite klase resursa jer se pojedinci pitaju je li razmjena pravedna za oba partnera. Vrijednost onoga što se stječe i razmjenjuje djelomično ovisi o sklonostima. Teškoće u određivanju vrijednosti sredstava prilikom razmjene rezultat je subjektivne procjene pojedinog resursa pojedinca – ono što jedan pojedinac smatra važnim, drugi pojedinac može percipirati kao manje važan. Interakcije će se vjerojatno nastaviti samo ako svaka strana dobije više nego što izgubi (Baumeister i Vohs, 2004).

Neto ishod (nagrade umanjene za troškove) naziva se naknadama kada je pozitivan (nagrade nadmašuju troškove), a deficitom kada je negativan (troškovi nadmašuju nagrade). Sve u

svemu, teorija socijalne razmjene pretpostavlja da će pojedinac sudjelovati u odnosima koji nude potencijalne koristi, a prije uspostavljanja odnosa pokušat će predvidjeti nagrade koje će dobiti (Byers, Wang, Harvey, Wenzel, i Sprecher, 2004)

Socijalna razmjena sročena je kao zajednička aktivnost dvaju ili više aktera u kojima svaki pojedinac ima neku drugu vrijednost za ponuditi. Implicitna ili eksplicitna zadaća u razmjeni je generiranje koristi za svakog pojedinca razmjenom ponašanja ili robe koju sami akteri ne mogu postići (Lawler, 2001). Ishodi razmjene- nagrade i kazne - imaju emocionalne učinke koji se razlikuju u obliku i intenzitetu (kada se razmjene uspješno odvijaju osoba doživljava emocionalno uzdizanje, a kada se razmjene ne odvijaju uspješno, doživljava emocionalne (padove). Pozitivne emocije uključuju uzbuđenje, zadovoljstvo, ponos i zahvalnost, a negativne emocije uključuju tugu, sramotu i ljutnju. Na socijalnu razmjenu se gleda kao na suštinski zajednička aktivnost, ali priroda i stupanj zajedništva variraju (Lawler, 2001).

Teorija razmjene pretpostavlja da se akteri suočavaju sa značajnim stupnjevima dvosmislenosti i neizvjesnosti - o tome koja je vrijednost potencijalnih partnera i koja je korisnost različitih razmjena s njima. Socijalna razmjena je u osnovi o tome kako se akteri zajednički bave i reagiraju na te neizvjesnosti i nejasnoće. Teoretizirano je da akteri teorije razmjene odgovaraju i na prošle nagrade, troškove i kazne, kao i na predviđene buduće nagrade, troškove i kazne, gledaju događaje u prošlosti i predviđaju događaje u budućnosti. Primjenom ekonomskih principa na društvene nagrade, mogu se predvidjeti kako će se socijalno ponašanje nastaviti. Partner koji je najmanje ovisan o odnosu ima veću pregovaračku moć da poboljša razmjenu (Luke, Goldberg, Mberu, i Zulu, 2011).

Seksting je jedna od mnogih metoda seksualnog samo-otkrivanja koje koriste pojedinci i koja ne mora rezultirati isključivo negativnim posljedicama, već je povezan s aspektima komunikacije koji podržavaju zdrave interakcije unutar romantičnih odnosa. Impett, Gable i Peplau (2005) su prema rezultatima istraživanja zaključili kako pojedinci koji sudjeluju u sekstingu kao sredstvu za upravljanje odnosa (smanjenju sukoba), često ga doživljavaju kao zadatak, te svoj odnos smatraju manje zadovoljavajući. No, ako pojedinac na seksting gleda kao na sredstvo za poboljšanje svog odnosa vjerojatnije je da će se osjećati seksualno zadovoljnijim te će se češće i uključivati u takvu vrstu ponašanje jer ju vide kao nagrađivanje (poboljšanje odnosa). Iako muškarci i žene mogu doživjeti sličnu razinu utrošenih nagrada i troškova prilikom sekstinga s trenutnim partnerom, muškarci imaju tendenciju da

identificiraju znatno više hipotetskih troškova povezanih s sekstingom nego žene, što se može objasniti seksualnim dvostrukim standardima. Rodne skripte navode kako za razliku od žena, muškarci imaju jaču želju za seksualnim odnosom, te stoga muškarci osjećaju nevoljkost prilikom izražavanja nedostatka seksualne želje (Conley, Moors, Matsick i Ziegler, 2013). Naime, neki muškarci navode da, ako odbace seksualni odnos, smatraju da će ih se shvati kao manje atraktivne i manje muževne. Prema tome, muškarci mogu iskusiti slučajevne sudjelovanja u seksualnom ponašanju s partnerom dok osjećaju nisku seksualnu želju, kako bi spriječili da njihov partner izgubi interes za njih. Seksting kao oblik seksualnog istraživanja stvara slične osjećaje povezane sa seksualnim aktivnostima.

5. SEKSTING U OKVIRU TEORIJE SEKSUALNIH SKRIPTA I TEORIJE SOCIJALNE RAZMJENE

Rodni stereotipi koji prikazuju žene kao seksualne objekte, a muškarce kao seksualno napadne, uobičajene su u modernom društvu (Jewell i Brown, 2013). Ti stereotipi ukazuju da žene trebaju težiti biti lijepe (na štetu drugih osobina), trebaju tražiti i biti polaskane seksualnom pažnjom muškaraca i trebaju pretpostaviti da su muškarci prvenstveno zainteresirani za njihov fizički izgled. Istovremeno sugeriraju da bi muškarci trebali biti zainteresirani za žene samo kao seksualne "trofeje", a ne da se upuštaju u dublje odnose poput prijateljskih, uvijek bi trebali biti uporni u seksualnim odnosima, te si mogu dopuštati veći broj partnera. Muškarci općenito prihvaćaju ove stereotipe jače od žena (Jewell i Brown, 2013).

Kako adolescenti, tako se i odrasli aktivno uključuju u seksualno ponašanje koje ne predstavljaju stvarnu seksualnu aktivnost, koje se navode kao stereotipna seksualizirana ponašanja. Stereotipna seksualizirana ponašanja razlikuju se od seksualnog ponašanja u tome što mogu biti poželjna ili nepoželjna, mogu biti u kontekstu odnosa ili ne, i mogu biti verbalna, fizička ili neizravna. Pod neizravna seksualizirana ponašanja spada seksting. Pretpostavlja se da će prihvaćanje seksualiziranih rodni stereotipa predvidjeti uključivanje u stereotipna seksualizirana ponašanja (Jewell i Brown, 2013).

Rodno specifične seksualne skripte postaju prepoznatljive u adolescenciji, gdje se kod dječaka obično očekuje da budu seksualno zahtjevni i djeluju kao grabežljivci, dok se od djevojčica očekuje da postavljaju granice (Symons, Ponnet, Walrave i Heirman, 2018). Rodne dimenzije

su vidljive i u sekstingu. Konkretno, mišljenje da se mlade žene redovito prisiljavaju da šalju seksualne fotografije muškom spolu široko je rašireno u okolini Istraživanje adolescenata u Belgiji pokazala su kako i dječaci i djevojčice percipiraju dječake kao one koji traže seksualno sugestivne fotografije, dok se za djevojke smatra da mogu osjećati pritisak od strane muškog spola te zbog sudjelovanja u sekstingu (Van Ouytsel, Van Gool, Walrave, Ponnet i Peeters, 2017). Ovi rezultati su u skladu s rezultatima istraživanja provedenog s mladima u Ujedinjenom Kraljevstvu (Ringrose, Harvey, Gill i Livingstone, 2013), u kojem je utvrđeno kako su dječaci vođeni konkurentnošću, pri čemu slanje seksualno eksplicitnih fotografija služi kao dokaz uspješnog pregovaranja s djevojkama (sposobnosti). Djevojčice su smatrane odgovornim za zaštitu svog ugleda i odbijanje zahtjeva za fotografijom, no, određeni broj djevojaka je takav zahtjev protumačio kao kompliment jer su to shvatili kao potvrdu njihove seksualnosti i fizičke privlačnosti.

Pojedinci se razlikuju u mjeri u kojoj integriraju kulturalno dominantne skripte u svoje osobne interakcije, želje i ponašanja. Tinejdžeri koji su smatrali da je slanje sekstova prihvatljivo više su se uključivali u takvo ponašanje (28,7%), nasuprot onih koji su vjerovali da je slanje sexta "uvijek pogrešno" (4,9%) što ukazuju na to da postoji odnos između osobnih stavova koje se odnose na seksting i njihovog vlastitog seksting ponašanja (Lippman i Campbell, 2014). Istraživanja u području sekstinga također sugeriraju neusklađenost između općih percepcija, s jedne strane, i osobnih iskustava s druge strane. Kvantitativno istraživanje u Sjevernoj Americi pokazalo je da 51% žena misli da se druge žene sekstaju zbog pritiska muškog spola. U istom istraživanju, međutim, samo 12% osoba ženskog spola koje su poslale sekst izvijestile su da su to učinile zbog pritisaka (Lee i Crofts, 2015). Ideja da su djevojke prisiljene na seksting može tako biti dio kulturnog scenarija koji okružuje ponašanje, dok pritisak vjerojatno igra manje ulogu u stvarnosti. Seksting je povezan sa nizom specifičnih "offline" ponašanja poput oralnog zadovoljavanja, više spolnih partnera u isto vrijeme, nezaštićenim odnosima i konzumacijom droge prije spolnih odnosa, što je potkrijepljeno dokazima koji povezuju seksualno iskustvo "online" sa seksualnim iskustvom "offline". Na primjer, žene koje se odmaknu od tradicionalnih seksualnih skripta, sa raznolikijim seksualnim iskustvom imaju veću vjerojatnost da šalju i primaju sekstove od onih koji nemaju takvo iskustvo (Symons, Ponnet, Walrave i Heirman, 2018).

Na oblikovanje osobne seksualne skripte utječu određeni psihosocijalni čimbenici koji su se pokazali rizičnima za seksting, a jedan od glavnih utjecaja na osobu ima uloga vršnjaka. Oni

koji sekstaju vjerojatnije poznaju nekoga tko također seksta. Adolescenti mogu osjećati da se moraju uključiti u seksting jer su pod dojmom da je ponašanje normativno među svojim vršnjacima i da se moraju upustiti u njega kako bi privukli pozornost drugih (Walker, Sanci i Temple-Smith 2013). Uključenost u sekstanje značajno je povezano s percipiranim odobravanjem takvoga ponašanja od strane prijatelja, roditelja i medija.

Na povećano uključivanje sekstinga u osobnu seksualnu skriptu utječu i mediji, s obilnim prikazima muških i ženskih seksualnosti, obično se koriste kao izvor informacija o seksualnim skriptama ili idejama o “prikladnom seksualnom ponašanju”. Stereotipi su u velikoj mjeri promovirani na televiziji, u filmovima, reklamama i časopisima; medijima koji su popularni među studentima. Na primjer, istraživanje među mladićima pokazalo je da je povećana izloženost medijima povezana sa širim kontekstom razvoja seksualnih želja i predodžbi, što zauzvrat utjecalo na stvarno seksualno ponašanje (Van Ouytsel i sur., 2017). Što se tiče korištenja medija, mladi su sve više pod utjecajem internetske pornografije, koja je predstavljena kao potencijalni negativan izvor seksualnog odgoja. Gledanje glazbenih spotova, koji su često seksualno eksplicitni po prirodi, povezani su s traženjem i primanjem seksting fotografija među dječacima (Van Ouytsel, Ponnet i Walrave 2014). Online pornografije može utjecati na percepciju adolescenata o sekstingu, pri čemu povećana upotreba pornografije može povećati percepciju da je slanje seksualno eksplicitnih fotografija i materijala romantičnom partneru uobičajena stvar i tako promijeniti sliku seksualnih skripta.

Ljudi svakodnevno sudjeluju u mnogim razmjenama sa širokim spektrom aktera koji su najčešće ugrađeni u grupe, mreže, organizacije i institucije u kojima žive. Ključan faktor prilikom razmjene resursa je komunikacija. Komunikacija putem tekstualne poruke ima tendenciju uključivanja većeg samo-otkrivanja i intimnosti nego licem u lice. Kako bi pojedinac otkrio svoje najdublje osjećaje licem u lice potrebno je povjerenje (Jiang, Bazarova i Hancock, 2013). Ova razlika u samo-otkrivanju između tekstualnih poruka i komunikacije licem u lice može biti rezultat ograničenih znakova (verbalnih, vokalnih ili vizualnih) koji se pružaju putem tekstualnih poruka, čime se smanjuje samosvijest pojedinca. Zbog tog razloga, partneri koji obično doživljavaju tjeskobu dok izražavaju seksualne sklonosti partneru uživo mogu se osjećati ugodnije tijekom komunikacije temeljene preko poruka jer se socijalni znakovi eliminiraju. To znači da parovi mogu iskusiti veće seksualno samo-otkrivanje kada raspravljaju o seksualnim temama putem tekstualnih poruka (Gibson, 2016). Uklanjanjem negativnih posljedica samo-otkrivanja, partneri mogu povećati nagrade (izražavajući želje) i smanjiti troškove (odbijanje licem u lice) tijekom komunikacije temeljene na porukama.

Dosadašnja su istraživanja prvenstveno ispitivala negativne učinke sekstinga, primjerice seksualno uznemiravanje i neželjeno izlaganje seksualnog sadržaju (Döring, 2014), mali broj istraživanja gleda na seksting kao sigurnu metodu izražavanja seksualnosti s partnerom jer pruža zaštitu od trudnoće, spolno prenosivih infekcija (SPI) ili odbijanja licem u lice.

Teorija socijalne razmjene sugerira kako se sve društvene interakcije između pojedinaca javljaju kroz razmjenu nagrada i troškova, te pruža objašnjenje u razumijevanju sekstinga i sudjelovanju u sekstingu unatoč prepoznatim rizicima. Jednakost se odnosi na pojedince koji doživljavaju istu ravnotežu nagrada i troškova unutar odnosa, a događa se kada pojedinac vjeruje da su nagrade koje dobiva su jednake troškovima koje daje. Romantični partneri ne moraju primati isti iznos nagrada ili osigurati isti iznos troškova, međutim, cjelokupni ishod mora biti isti za oba partnera kako bi postojala jednakost unutar odnosa. Nedostatak jednakosti ili pravednosti stvara nestabilnost i nezadovoljstvo među partnerima i može rezultirati raspadom odnosa (Yabiku i Gager, 2009)

Teorija socijalne razmjene podijeljena je u tri specifična modela koja se odnose na romantične odnose i seksualnost (Gibson, 2016):

1. teoriju jednakosti
2. teoriju međuzavisnosti ishoda i investicijski model
3. interpersonalni model seksualnog zadovoljstva

Kod teorije jednakosti pojedinac procjenjuje pravednost na temelju nagrada koje dobiva od svog partnera i troškova koji nastaju unutar odnosa i obrnuto. Nejednakost se očituje na dva načina: (1) neadekvatna nepravednost (troškovi nadmašuju primljene nagrade); (2) prekomjerna nejednakost (primljene nagrade nadmašuju troškove). Pojedinac može procijeniti pravičnost ovisno o osobnoj percepciji po kojoj on vrednuje resurs, stoga partneri mogu procijeniti što ulažu u odnos i što dobivaju na drugačiji način nego suprotna strana. Muškarac može izjednačiti troškove koje je izdvojio za večeru sa ženom, sa seksualno eksplicitnom fotografijom koju očekuje od žene zauzvrat, dok žena može procijeniti fotografiju kao visoku cijenu (postoje visoke posljedice ako je drugi vide) za sebe i večeru kao nisku nagradu (bila je to jeftina večera). Neslaganje vrijednosti resursa može stvoriti sukob unutar odnosa jer partneri mogu smatrati da su ishodi skuplji od nagrada koje primaju što može dovesti do osjećaja iskorištenosti. S druge strane, osobe kojima nagrade premašuju troškove mogu biti prožete osjećajem krivnje (Gibson, 2016).

Glavni element teorije međuzavisnosti ishoda i investicijskog modela ulaganja je razina usporedbe nagrada i troškova koje će pojedinac dobiti u romantičnoj vezi. Očekivani ishodi i najbolje alternativne razine ishoda su dvije komponente razine usporedbe. Očekivani ishod je neto procjena nagrada i troškova koje pojedinac vjeruje da će dobiti od odnosa (Byers, Wang, Harvey, Wenzel, i Sprecher, 2004), dok je najbolja alternativna razina ishoda odnosa usporedba njihove trenutne veze s onim za što vjeruju da zaslužuju u odnosu. Razine usporedbe su subjektivne, pod utjecajem su kulturalnih razlika, prošlih iskustava, a predanost partneru nastaje kada pojedinac procijeni da je trenutni ishod jednak ili čak na višoj razini od najboljeg alternativnog odnosa (Gibson, 2016).

Interpersonalni model se fokusira na razmjenu između seksualnih partnera i posljedice vezane uz seksualno zadovoljstvo. Seksualno zadovoljstvo se je u funkciji: (1) dobivenih nagrada umanjenih za troškove, (2) jednakosti nagrada između partnera umanjenih za jednake troškove, (3) usporedne dobivenih nagrada s onim koje su se očekivale umanjenih za razinu usporedbe troškova. Seksualno zadovoljstvo proizlazi iz procjene nagrada/troškova, usporedbe dobivenih nagrada i danih troškova sa očekivanjima i jednakosti koja postoji između nagrada i troškova međusobno između partnera (Gibson, 2016).

Seksualno zadovoljstvo je funkcija načina na koji pojedinac percipira svaki od tih aspekata. Ako se ijedna komponenta doživi negativno, dolazi do smanjenja seksualnog zadovoljstva. Osobe koje doživljavaju svoja seksualna iskustva kao zadovoljavajuće, smatraju njihove seksualne nagrade i troškovi u skladu s očekivanjima i vjeruju da su troškovi i nagrade između njih i partnera jednaki (Gibson, 2016).

Seksualna aktivnost muškog spola ne doživljava se kao visoko cijenjena prema kulturalno gledištu stoga se seksualna aktivnost ubraja pod ženski resurs jer je od velike vrijednosti za ženu. Ta neravnoteža je posljedica različitih ponuđenih troškova seksualne aktivnosti. Muškarci imaju velike koristi (npr. fiziološki užitak) od spolnog odnosa s malim troškovima (npr. nemaju šanse da nose bebu), dok se žene suočavaju s potencijalno visokim troškovima (npr. trudnoća; briga o djetetu) s jednokratnom nagradom od fiziološkog užitka.. Žene su svjesne različitih rodnih gledišta o spolu i koriste seksualnost kao sredstvo nagrađivanja muškaraca ili kako bi dobile nagrade za sebe. Bliski odnosi uključuje početne jeftine troškove poput plaćanja kave i ograničenog vremena provedenog s partnerom. Ubrzo prelaze na visoku cijenu koja se očituje u većem broju sati provedenih zajedno ili ulaganjem u zajednička putovanja . Partneri koji su spremni napraviti žrtvu (troškove), predaniji su odnosu. Muškarci

s većim prihodima, višim statusom i obrazovanjem žrtvuju svoj omjer nagrada i troškova u procesu udvaranja, kako bi dobili visoke nagrade ako se veza održi.

Jedna od seksualnih aktivnosti koja je povezana sa sustavnom nagradom i troškovima je seksting. Oni koji primaju željeni tekst gledaju na njega kao nagradu, dok oni koji šalju sext gledaju na njega kao na trošak. Wysocki i Childers (2011) provedli su istraživanje kako bi ispitali povezanost sekstinga i rodni uloga u kojima se pokazalo da muškarci pretežno doživljavaju seksting kao nagrađivanje, dok se smatra da žene doživljavaju više troškova. Žene imaju tendenciju da preuzmu rizičnu ulogu pošiljatelja, te ga percipiraju kao skupu aktivnost (trošak) (Weisskirch i Delevi, 2011). Rodne razlike koje se nalaze u aktivnostima sekstiranja mogu biti povezane s neravnotežom moći između muškaraca i žena u smislu da su muškarci prikazani kao spol s više moći, a žene zbog toga podliježu pritisku da se uključe u seksting. Ako su stupile u seksualnu aktivnost s muškim spolom, žene mogu koristiti sekstove kao sredstvo za dobivanje budućih resursa. Seksualne skripte za mlade odrasle osobe pretpostavljaju da će muškarci planirati datume, voziti, inicirati i plaćati aktivnosti, a ta neravnoteža može stvoriti nelagodu kod žena, prisiljavajući žene da uzvrate uslugu u nekom svom resursu.

Rezultati istraživanja o sekstingu u sklopu teorije socijalne razmjene pokazali su nekonzistentne rezultate. U istraživanju provedenom od strane Gibsona (2016) žene su izvijestile da smatraju seksting istovremeno i zabavnijim i rizičnijim od muškaraca u navedenom uzorku. Stavovi prema sekstingu složeni, drugim riječima, žene mogu prepoznati da seksting rizičan i nastaviti sekstati jer im je ugodno (Drouin i Landgraff, 2012). Utvrđivanje da žene doživljavaju seksting kao rizično ponašanje, ali i ponašanje koje je zabavno i bezbrižno, daje uvid o tome zašto žene mogu nastaviti s sekstiranjem bez obzira na moguće posljedice (Gibson, 2016), odnosno, percipirati da seksting može donijeti više nagrada.

Seksting promatran u okviru teorije seksualnih skripta i teorije socijalne razmjene upućuje kako se te dvije teorije nadopunjuju. Teorija socijalne razmjene korištena je za analizu širokog spektra društvenih interakcija, a temelji se na pretpostavci da svaka strana daje nešto i dobije nešto zauzvrat. Seksualna aktivnost često se smatra jednom od najprivatnijih aktivnosti o kojima pregovaraju dvije osobe na temelju vlastitih individualnih želja i vrijednosti koje su ugrađene u njihove seksualne skripte. Seksualna aktivnost u ekonomskom pristupu stavlja se u kontekst sustava u kojem muškarci i žene igraju različite uloge nalik kupcu i prodavaču.

Kulturalni sustavi će težiti davati vrijednost ženskoj seksualnosti, kao rezultat, spolni odnos sam po sebi nije jednaka razmjena, već primjer da muškarac dobije nešto vrijedno od žene. Da bi razmjena bila ravnopravna, muškarac ženi mora dati nešto drugo zauzvrat. Koliko će joj dati u pogledu neseksualnih resursa ovisit će o cijeni koju je odredila okolina i kultura (Baumeister i Vohs, 2004).

Okolina je jednim dijelom oblikovala ljudske želje, motivaciju i potrebe. Uloge koje su dodijeljene osobama temelje se na normama, općim znanjem, vođenim prema uvjerenjima o prikladnosti određenih aktivnosti u danom kontekstu. Teorija seksualnih skripta navodi kako su seksualna ponašanja vođena skriptama koje daju smjernice o tome kako bi se osoba trebala osjećati, ponašati, kao i ono što bi trebala očekivati od partnera. Ljudi se ponašaju kao glumci na pozornici koji slijede skriptu prema kojoj se ponašaju u određenim situacijama na određeni način (Jewell i Brown, 2013). Cijena seksualnih aktivnosti nije ograničena na novac. Žene ne biraju svoje partnere samo na osnovu materijalnih dobara već je tu uključena široka konceptualizacija resursa. Seksualne skripte predstavljaju pravila ponašanja u zajednici u kojoj muškarci i žene djeluju kao agenti koji žele pronaći povoljnu ponudu.

Ideologije "slobodne ljubavi" (odnosno, seksualne aktivnosti bez pratnje bilo kakvih drugih obveza ili razmjene) bit će privlačniji muškarcima nego ženama. Muškarci će se ponašati poput kupaca koji žele dobiti seksualnu naklonost bez trošenja previše resursa (u smislu vremena, truda, novca ili obaveze), a žene će se ponašati poput prodavača koji žele dobiti visoku cijenu za svoje seksualne naklonosti. Svaki par može pregovarati o vlastitoj cijeni, no je li ta cijena bolji za muškarca ili za ženu, ovisi o tome kako se uspoređuje s rodnim gledištima unutar njihove zajednice. Budući da se puno seksualnih aktivnosti provodi u tajnosti, mogu se javiti nejasnoća oko toga koje su stvarne norme. Stoga je predviđanje da će muškarci i žene nastojati prenijeti različite dojmove (Baumeister i Vohs, 2004). Muškarci će vjerojatno pokušati stvoriti dojam da se mnogi parovi sekstaju po "niskoj cijeni". Žene češće naglašavaju da je seksting nije uobičajen izvan ozbiljnih, predanih veza.

6.ZAKLJUČAK

Razvoj novih medija kroz zadnjih nekoliko desetljeća je rezultirao sve većim i lakšim pristupom različitim online sadržajima. Razvoj mobilnih tehnologija je doveo do relativno novog ponašanja- sekstinga (slanja seksualno eksplicitnog materijala). Cilj ovog rada bio je ispitati odnos upuštanja u seksting kroz teoriju seksualnih skripte i teoriju socijalne razmjene.

Velik dio literature o sekstingu usredotočio se na pravne i društvene posljedice takvog ponašanja. Rezultati sugeriraju da je seksting povezan sa zdravljem, konzumiranjem opojnih sredstava, spolnim odnosom s više partnera, nezaštićenim spolnim odnosom i spolno prenosivim bolestima.

Seksting skripte su rodno podijeljene, s različitim zahtjevima u odnosu na dječake i djevojčice. Osobne seksting skripte mladih ljudi snažno su povezane s onim što smatraju uobičajenim među vršnjacima, pod utjecajem su i medija, ali i "offline" seksualnih iskustva. Okuženje u kojima se osoba nalazi često pruža suprotstavljene poruke za oblikovanje skripti. Mladi se nalaze rastrgani između roditelja koji šalju anti-seksting poruke s jedne strane, a s druge su kontinuirano izlagani visoko seksualiziranim medijskim sadržajima, poput glazbenih spotova, pornografije, koji mogu poslužiti kao motivatori za uključivanje u seksting. Dobivanjem uvida u čimbenike koji oblikuju vlastito ponašanje i očekivanja prema sekstingu, osobe mogu bolje donositi odluke hoće li se uključiti u seksting.

Istraživanja o sekstingu u sklopu teorije socijalne razmjene nisu dale suglasne rezultate. Gibson (2016) je dobio rezultate kako su žene su izvijestile da je seksting istovremeno i zabavniji i rizičniji od muškaraca u uzorku. Stavovi prema sekstingu su složeni; žene mogu prepoznati da seksting može biti rizičan i nastaviti sekstati jer im je ugodno (Drouin i Landgraff, 2012) što daje uvid o tome zašto žene mogu nastaviti s sextiranjem bez obzira na moguće posljedice, odnosno, percipirati da seksting može donijeti više nagrada. U istraživanju provedenom od strane Wysockia i Childersa (2011) kako bi ispitali povezanost sekstinga i rodni uloga u kojima se pokazalo da muškarci pretežno doživljavaju seksting kao nagrađivanje, dok se smatra da žene doživljavaju više troškova. Nasuprot tome, Impett, Gable i Peplau (2005) su promatrali seksting u okviru romantičnih odnosa, te su došli do zaključka da ako se na seksting gleda kao na sredstvo upravljanja odnosa (npr. smanjenja sukoba), često ga doživljavaju kao zadatak, no, ako pojedinac na seksting gleda kao na sredstvo za poboljšanje svog odnosa vjerojatnije je da će se osjećati seksualno zadovoljnijim te će se češće i uključivati u takvu vrstu ponašanje jer ju vide kao nagrađivanje (poboljšanje odnosa). Muškarci imaju tendenciju da identificiraju znatno više hipotetskih troškova povezanih s sekstingom nego žene, što se može objasniti seksualnim dvostrukim standardima. Muškarci mogu na seksting gledati kao na zadatak iz straha da žene njihovo nevoljkost da se uključe u

sekstanje neće protumačiti manje atraktivno. Seksting može biti povezan s aspektima komunikacije koji podržavaju zdrave interakcije unutar romantičnih odnosa.

Seksting promatran u okviru teorije seksualnih skripta i teorije socijalne razmjene upućuje na to kako se teorije međusobno nadopunjuju i zajedno daju objašnjenje zašto ljudi sekstaju, a upoznati su s mogućnim posljedicama. U ovom radu seksualne naklonosti stavljene su u kontekst kulturnog sustava u kojem muškarci i žene igraju različite uloge nalik kupcu i prodavaču. Kulturni sustav oblikuje norme (seksualne skripte). Heteroseksualna zajednica može se analizirati kao tržište na kojem muškarci žele dobiti seksualne aktivnosti (seksting) od žena nudeći druge resurse u zamjenu. Društvo će stoga definirati spolne uloge žene kao "prodavača", a muškarca "kupaca". Društvo će prema skriptama davati vrijednost ženskoj seksualnosti, ali ne i muškoj seksualnosti, u smislu djevičanstvu, vjernosti, čednosti. Muškarci će se ponašati poput kupaca koji žele dobiti seksualnu naklonost bez trošenja previše resursa (u smislu vremena, truda, novca ili obaveze), a žene će se ponašati poput prodavača koji žele dobiti visoku cijenu za svoje seksualne naklonosti. Ovisno o normama koje su osvojili, kulturi koja ih je oblikovala, okolini kojom su okruženi muškarci i žene oblikuju svoje seksualne skripte i na temelju njih pregovaraju o vlastitoj cijeni za određena ponašanja.

LITERATURA

Ahern, N., i Mechling, B. (2013). Sexting: Serious problems for youth. *Journal of Psychosocial Nursing and Mental Health Services*, 51(7), 22-30

Albury, K., Crawford, K., Byron, P., i Mathews, B. (2013). *Young People and Sexting in Australia. Ethics, Representation, and the Law*. University of New South Wales, Australia

Associated Press-MTV. (2009). *A thin line: AP-MTV digital abuse study*.

Baumeister, R. F., i Tice, D. M. (2001). *The social dimension of sex*. Boston: Allyn & Bacon

Baumeister, R. F., i Vohs, K. D. (2004). Sexual economics: Sex as female resource for social exchange in heterosexual interactions. *Personality and Social Psychology Review*, 8(4), 339-363.

Benotsch, E. G., Martin, A. M., Snipes, D. J., & Bull, S. S. (2013a). Sexting, substance use, and sexual risk behavior in young adults. *Journal of Adolescent Health*, 52, 307-313

Brown, J., Keller, S., i Stern, S. (2009). Sex, sexuality, sexting, and sexed: Adolescents and the media. *Prevention Researcher*, 16(4), 12-16

Byers, E. S., Wang, A., Harvey, J. H., Wenzel, A., & Sprecher, S. (2004). Understanding sexuality in close relationships from the social exchange perspective. *The handbook of sexuality in close relationships*, 203-234.

Cropanzano, R., & Mitchell, M. S. (2005). Social exchange theory: An interdisciplinary review. *Journal of management*, 31(6), 874-900.

Cook, K. S., Cheshire, C., Rice, E. R., & Nakagawa, S. (2013). Social exchange theory. In *Handbook of social psychology* (pp. 61-88). Springer, Dordrecht.

Conley, T. D., Moors, A. C., Matsick, J. L., & Ziegler, A. (2013). The fewer the merrier?: Assessing stigma surrounding consensually non-monogamous romantic relationships. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 13(1), 1-30.

Davidson, J. (2015). *Sexting: Gender and teens*. Springer.

Döring (2014). Consensual sexting among adolescents: Risk prevention through abstinence education or safer sexting? *Cyberpsychology Journal of Psychosocial Research in cyberspace*, 8(1), article 1. doi: 10.5817/CP2014-1-9

Drouin, M., & Landgraff, C. (2012). Texting, sexting, and attachment in college students' romantic relationships. *Computers in Human Behavior*, 28(2), 444-449.

Drouin, M., Vogel, K. M., Surbey, A. i Stills, J. R. (2013). Let's talk about sexting, baby: Computer-mediated sexual behaviors among young adults. *Computers in human behavior*, 29, 125-130.

Dworkin, S. L., & O'Sullivan, L. (2005). Actual versus desired initiation patterns among a sample of college men: Tapping disjunctures within traditional male sexual scripts. *Journal of Sex Research*, 42(2), 150-158.

Ferguson, C. (2011). Sexting behaviors among young Hispanic women: Incidence and association with other high-risk sexual behaviors. *The Psychiatric Quarterly*, 82, 239-243

Hasinoff, A. (2013). Sexting as media production: Rethinking social media and sexuality. *New Media & Society, 15*, 449-465.

Hudson, H. K. (2011). *Factors affecting sexting behaviors among selected undergraduate students. A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements for the doctor 33 philosophy in Education degree with a concentration in Health education.* Southern Illinois university Carbondale: Department of Health education and Recreation in the Graduate school.

Hudson, H. K., Fetro, J. V i Ogletree, R. (2014). Behavioral indicators and behaviors related to sexting among undergraduate students. *American journal of health education, 45*, 183- 195.

Gala, J., i Kapadia, S. (2013). Romantic relationships in emerging adulthood: A developmental perspective. *Psychological Studies, 58*, 406-418.

Gibson, K. (2016). *Sexting and the Application of the Social Exchange Theory* (Doctoral dissertation, University of Saskatchewan).

Greenberg, P. (2011). The vexing problem of sexting. *National Conferences of State Legislatures, 19*.

Impett, E. A., Gable, S. L., & Peplau, L. A. (2005). Giving up and giving in: The costs and benefits of daily sacrifice in intimate relationships. *Journal of personality and social psychology, 89*(3), 327.

Jewell, J. A., & Brown, C. S. (2013). Sexting, catcalls, and butt slaps: How gender stereotypes and perceived group norms predict sexualized behavior. *Sex Roles, 69*(11-12), 594-604.

Jiang, L. C., Bazarova, N. N., & Hancock, J. T. (2013). From perception to behavior: Disclosure reciprocity and the intensification of intimacy in computer-mediated communication. *Communication Research, 40*(1), 125-143.

Lawler, E. J. (2001). An affect theory of social exchange. *American Journal of Sociology*, 107(2), 321-352.

Lee, M., & Crofts, T. (2015). Gender, pressure, coercion and pleasure: Untangling motivations for sexting between young people. *British Journal of Criminology*, 55(3), 454-473.

Lenhart, A. (2009). *Teens and sexting: How and why minor teens are sending sexually suggestive nude or nearly nude images via text messaging*. Pew Internet & American life project.

Lenhart, A., Ling, R., Campbell, S., & Purcell, K. (2010). Teens and mobile phones: Text messaging explodes as teens embrace it as the centerpiece of their communication strategies with friends. *Pew Internet & American Life Project*.

Lippman, J. R., & Campbell, S. W. (2014). Damned if you do, damned if you don't... if you're a girl: Relational and normative contexts of adolescent sexting in the United States. *Journal of Children and Media*, 8(4), 371-386.

Luke, N., Goldberg, R. E., Mberu, B. U., & Zulu, E. M. (2011). Social exchange and sexual behavior in young women's premarital relationships in Kenya. *Journal of Marriage and Family*, 73(5), 1048-1064.

Masters, N. T., Casey, E., Wells, E. A., & Morrison, D. M. (2013). Sexual scripts among young heterosexually active men and women: Continuity and change. *Journal of sex research*, 50(5), 409-420.

Molm, L. D., Takahashi, N., & Peterson, G. (2000). Risk and trust in social exchange: An experimental test of a classical proposition. *American Journal of Sociology*, 105(5), 1396-1427.

Ringrose, J., Harvey, L., Gill, R., & Livingstone, S. (2013). Teen girls, sexual double standards and 'sexting': Gendered value in digital image exchange. *Feminist theory*, 14(3), 305-323.

Symons, K., Ponnet, K., Walrave, M., i Heirman, W. (2018). Sexting scripts in adolescent relationships: Is sexting becoming the norm? *New media & society*, 20(10), 3836-3857.

Simon, W., & Gagnon, J. H. (1986). Sexual scripts: Permanence and change. *Archives of sexual behavior*, 15(2), 97-120.

Strassberg, Donald S., Jordan E. Rullo, and Julia E. Mackaronis. 2014. "The Sending and Receiving of Sexually Explicit Cell Phone Photos ('Sexting') While in High School: One College's Students' Retrospective Reports." *Computers in Human Behavior* 41: 177–183.

The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy - Nacionalna kampanja prevencije tinejdžerske trudnoće (2008). *Sex and tech: Results form a survey of teens and young adults*.

Van Ouytsel, J., Van Gool, E., Walrave, M., Ponnet, K., & Peeters, E. (2017). Sexting: adolescents' perceptions of the applications used for, motives for, and consequences of sexting. *Journal of Youth Studies*, 20(4), 446-470.

Walker, Shelley, Lena Sanci, and Meredith Temple-Smith. 2013. "Sexting: Young Women's and Men's Views on its Nature and Origins." *Journal of Adolescent Health* 52 (6): 697–701.

Wiederman, M. W. (2005). The gendered nature of sexual scripts. *The Family Journal*, 13(4), 496-502.

Weisskirch, R. S., & Delevi, R. (2011). "Sexting" and adult romantic attachment. *Computers in Human Behavior*, 27(5), 1697-1701.

Wysocki, D. K., & Childers, C. D. (2011). "Let my fingers do the talking": Sexting and infidelity in cyberspace. *Sexuality & Culture*, 15(3), 217-239.

Yabiku, S. T., & Gager, C. T. (2009). Sexual frequency and the stability of marital and cohabiting unions. *Journal of Marriage and Family*, 71(4), 983-1000.

Ybarra, M. L. i Mitchell, K. J. (2014). „Sexting“ and its relation to sexual activity and sexual risk behavior in a national survey of adolescents. *Journal of adolescent health*, 55(6), 757-764.